

De heren F. Schaars, J. Geraets, W. van der Laak, F. Verhallen (oud-leerlingen Huize Don Rua)

18 oktober 2010

Aanwezig namens de commissie:

De heer W. Deetman (voorzitter), P. Koedijk (archivaris), mevrouw M. Houppermans (adjunct secretaris) en mevrouw A. van Agten (verslag).

De heer Deetman heet de vertegenwoordigers van Huize Don Rua welkom en stelt de andere aanwezigen voor. Ten aanzien van de procedure zegt spreker dat de gesprekken worden opgenomen en daarna worden uitgewerkt in een verslag. Dit verslag wordt ter verificatie aan de betrokkenen voorgelegd. De commissie streeft ernaar de uiteindelijke conclusies te baseren op feitelijke gegevens.

De heer Geraets stelt zich kort voor en meldt dat hij psycholoog is en lid is van het dagelijks bestuur Belangengroep Slachtoffers Salesianen, onder behandeling was van een psycholoog en momenteel lijdt aan een burned out. De heer Verhallen, accountant, heeft van 1963 – 1968 in 's Heerenberg gewoond en hij heeft in februari 2010 contact opgenomen met Joep Dohmen om mede-slachtoffers te zoeken. In die tijd is ook de belangengroep opgericht. De heer Schaars, docent Nederlands op de Hogeschool voor Journalistiek, werd totaal overrompeld door het radiobericht eind februari, waarin Don Rua met naam en toenaam werd genoemd. Hij besepte op dat moment dat alles, ook zijn geheim, kapot was. Binnen een half uur belde zijn jongste pleegzoon en daarna de studenten van Hogeschool voor Journalistiek die via Don Rua en schoolbank.nl achter zijn geheim waren gekomen. Het was niet de keuze van de heer Schaars, maar alles ligt wel op straat. De reactie in zijn familie was ook zeer heftig toen bleek dat hij niet overdreven had met zijn negatieve en sarcastische verhalen. Als reactie heeft hij zich bij de belangengroep aangemeld als slachtoffer. Tijdens de televisiebijeenkomst hebben de heren elkaar kunnen steunen. De heer Van der Laak heeft van 1960 tot 1963 in 's Heerenberg gezeten en wat gebeurd is, heeft hij altijd kunnen verdringen en afgesloten; dacht hij. Naar aanleiding van het programma Rondom Tien, eind februari, kwamen alle herinneringen weer naar boven. Hij heeft hulp gezocht bij een psycholoog. Die gesprekken hielpen niet en de heer Van der Laak wordt momenteel behandeld door een traumatherapeut; letterlijk alles komt in geuren en kleuren naar boven. Hij lijdt sedert die uitzending aan een burned out.

De heer Deetman concludeert dat een uitzending sec dramatische gevolgen heeft voor slachtoffers, maar dat het de eerste keer is dat dit zo scherp wordt gemeld. De heer Van der Laak antwoordt dat hij met zijn partner een dvd bekeek dat zij, via het indrukken van een verkeerd knopje, toevallig in Rondom Tien terecht kwamen. Het was een bijzonder vreemde gewaarwording om te beseffen dat er kennelijk wel over gesproken kan worden. Dan is het net of er een deksel van een beerput vliegt en komt alles boven; heel veel. De heer Geraets stelt dat ook bij mensen die of aangerand of verkracht zijn, maar niets met priesters te maken hebben gehad, alles weer los gekomen is. Dat is de impact wanneer iets wat nooit bespreekbaar was, wel bespreekbaar wordt. De heer Van der Laak geeft aan dat de dader tegen hem heeft gezegd “als jij er ook maar ooit met iemand over praat, ongeacht wie, laat ik je voor gek verklaren. Ik laat je van Don Rua trappen, maar vooral laat ik je voor gek verklaren.” Dat heeft hij vele keren gezegd en dat blijft wringen. Hij heeft getracht met zijn moeder te praten, maar toen zij inzag welke richting het gesprek ging, heeft zij gezegd “Walter, gij zijt hartstikke gek”. Vanaf dat moment heeft hij er nooit meer over gesproken.

De heer Deetman heeft de uitzending toevallig ook gezien, niet wetend dat de bisschoppenconferentie weken later contact met hem zou zoeken. Hij had mgr. Van Luyn op de radio horen zeggen dat er een onafhankelijk onderzoek moest komen, dat alle feiten boven tafel moesten komen. De heer Deetman vond dit een verstandige opmerking, anders dan het toedekken zoals in het buitenland steeds werd gezegd. Volgens de heer Verhallen heeft dit misschien ook te maken met de optimistische Nederlander, die onbevangen gelooft in het systeem. De heer Deetman vertelt dat hij benaderd is door een medewerker van Van Luyn met de vraag of hij wist hoe een onafhankelijk onderzoek georganiseerd moest worden. Hij heeft tijdens een telefoongesprek geantwoord dat de Rooms Katholieke kerk, i.c. Van Eijk, eerst een besluit moest nemen, het liefst een unaniem besluit. Daarna is hem duidelijk geworden dat structuur van de Kerk minder inzichtelijk is dan het lijkt; eerst moet de situatie besproken worden in de bisschoppenconferentie en binnen de Orden. Ook heeft de heer Deetman geantwoord dat er dan ook onderzoeksvragen geformuleerd moesten worden en dat dit beter door een onafhankelijk persoon gedaan kon worden. Door als Kerk zelf vragen te formuleren zou een verkeerde indruk gewekt worden, hoe integer de vragen ook zouden zijn. Daarna is een persoonlijk gesprek met Van Luyn gevolgd en kreeg de heer Deetman de opdracht om onderzoeksvragen te formuleren. De heer Schaars geeft aan dat de instelling van de commissie binnen Don Rua is besproken, waarna is besloten om zich bij de Commissie Deetman te melden.

De heer Deetman is zich terdege bewust geweest van het feit dat de onderzoekscommissie onafhankelijk moest zijn, zowel tijdens het schrijven van het advies als daarna. Hij heeft een aantal voor waarden gesteld. Bijvoorbeeld, dat zaken die niet verjaard zijn, worden gemeld bij de politie, de commissie houdt zich verre van een doofpot. Het was bekend dat verjaarde zaken niet onderzocht zouden worden, omdat het OM daartoe niet bevoegd is. De heer Deetman heeft gesproken met het college van procureurs generaal en weet dat het OM eerst onderzoekt of het slachtoffer echt aangifte wil doen. Wanneer dit niet het geval is, respecteert het OM het besluit. Tegelijkertijd let het OM erop dat slachtoffers niet gemanipuleerd worden om geen aangifte te doen. Wanneer geen aangifte wordt gedaan, wordt de zaak geseponeerd, maar kunnen wel disciplinaire maatregelen genomen worden. Het kan niet zo zijn dat betrokkene blijft functioneren. De heer Deetman heeft ook gesteld dat het instellen van de onderzoekscommissie geen alibi mocht zijn om een parlementaire enquête tegen te houden. Op de vraag of de bisschoppenconferentie en KNR zelf een onafhankelijk onderzoek in zouden moeten stellen, heeft de heer Deetman geantwoord dat Kerken altijd vooraan staan om maatschappelijke ontwikkelingen te becommentariëren. Wanneer zij niet in staat zouden zijn om een dergelijk majeur probleem op te helderen en aan te pakken, zouden zij in hoge mate ongelooftwaardig worden.

De heer Schaars antwoordt dat bovenstaande redenering heeft geholpen bij de besluitvorming om ieder voor zich een aangifte te formuleren. De groep heeft ontdekt dat de Kerk, wanneer het gaat om pedoseksualiteit, homoseksualiteit en seks met dieren, eigen onderzoeken altijd op een geheel eigen manier organiseert. Er moet altijd melding worden gedaan op het hoogste niveau, maar tegelijkertijd geldt de zwijgplicht. Iedereen die betrokken is bij een van genoemde misdrijven, plaatst zich, zodra hij zijn mond open doet, buiten de Kerk. Vanuit de katholieke achtergrond, blijft dit slachtoffers door het hoofd spelen. Zij kunnen zich voorstellen dat onafhankelijk onderzoek wordt verricht, maar de vraag is waar de religieuze integriteit ligt, bij de feiten of bij het dogma van de aller-ernstigste misdaad. De groep verwacht niet direct antwoord, maar legt de vraag wel neer.

De heer Deetman antwoordt dat de commissie zich richt op seksueel misbruik van minderjarigen vanaf 1945. Minderjarig conform de wet. Alle andere aspecten, seksueel misbruik tussen volwassenen, worden niet onderzocht. Het kan zijn dat de commissie, indien zij dat relevant acht, hier in het eindrapport gewag van maakt. Het is een interessante vraag, waar iets over terugkomt in de vraagstelling over het biechtgeheim, maar nu probeert de commissie greep te krijgen op het canoniek recht. Zij wordt hierbij geholpen door prof. Huysmas. Wel wordt nu duidelijk dat er veel wordt gezegd, ook door de clerus, wat niet juist is. De vraag ligt er, maar een antwoord kan de commissie nog niet geven. Voor de heer Schaars wordt nu duidelijk waarom de groep wordt behandeld zoals ze wordt behandeld, er geldt bij de Salesianen een enorme zwijgplicht. De Salesianen willen wel alles weten, moedigen ook aan om het te vertellen, maar zwijgen dan. Individuele Salesianen geven nog wel eens prijs wat er in hen omgaat, maar ook zij zijn uiterst terughoudend in het schriftelijk vastleggen daarvan. Het is frustrerend en de groep wil op korte termijn duidelijk hebben wat de commissie als mogelijkheden ziet om een orde als de Salesianen tot actie te dwingen. De groep heeft een rapport opgesteld en in Eindhoven aan de heer Kreemers overhandigd, de leden van de groep hebben individueel aangifte gedaan. Het rapport is ook aan de Salesianen gegeven. De heer Deetman heeft het rapport gelezen, maar wil een aantal zaken nog zorgvuldig bestuderen. De groep wilde het rapport persoonlijk aan de Salesianen overhandigen, maar kregen hierop geen reactie.

De heer Verhallen geeft aan dat de belangengroep Don Rua is begonnen met twee leden, momenteel bestaat de groep uit 23 tot 24 leden, die om de zes weken bijeen komt. Iedereen vertelt zijn verhaal en op basis daarvan wordt een doelstelling geformuleerd. De groep is al begonnen toen er nog geen sprake was van een commissie Deetman was. De groep wil naar de Salesianen, om hen op het verleden aan te spreken. De belangengroep heeft getuigenissen opgeschreven om aangifte te kunnen doen. Een aantal leden is op dit moment, door alle emoties, absoluut niet in staat om zaken op papier te zetten. De leden helpen elkaar hierbij, omdat het voor iedereen belangrijk is om het verhaal van zich af te schrijven. De tweede weg is actie richting de Provinciaal. Deze is aangeschreven en gevraagd om zijn verantwoordelijkheid te nemen. Ook al dateert het misbruik van voor zijn tijd, als Provinciaal moet hij verantwoordelijkheid nemen. Pas na herhaalde aanmaningen is een reactie gekomen met daarin één zin over 'sorry en excuses', maar zo algemeen dat het weinig indruk maakt. Voor de rest wordt gesteld dat de Congregatie het rapport van de commissie afwacht. De groep nam hier geen genoegen mee en wilde in het oud-leerlingenblad van Don Bosco een artikel plaatsen over de belangengroep, over de website, waar alle verhalen, geanonimiseerd, gepubliceerd worden. De groep wil oud-leerlingen vertellen wat er is gebeurd, ook zij lezen kranten, e.d. Balincampo wilde het rapport aanbieden aan de Congregatie en pas daarna aan de commissie Deetman. De Congregatie wil de groep niet ontvangen. Maar omdat er in september een reünie werd georganiseerd en het onderwerp zeker ter sprake zou komen, is het rapport aan iedereen toegezonden. De Congregatie heeft een eenregelige ontvangstbevestiging gestuurd.

De reünie was grootser opgezet dan normaal en de groep heeft spreektijd gevraagd. De reünie is goed bezocht, er waren oud-leerlingen, partners, Salesianen en de groep heeft het verleden kunnen schetsen. De reacties waren positief en verbaasd, omdat velen nooit iets hebben gemerkt. Toen om namen werd gevraagd, is wel een paar maal geantwoord dat dat geen verbazing wekte. 's Middags was er een gesprek met de provinciaal, die begon met het uitgebreid aanbieden van excuses en stelde dat hij toch al van plan was om de groep uit te nodigen. Hij dacht er zo vanaf te zijn. Eind van de middag heeft de heer Verhallen het woord genomen en gezegd het een mooi verhaal te vinden, maar dat de slachtoffergroep er nog niets

van bemerkt had. De provinciaal had al die tijd niet thuis gegeven, wilde de groep niet ontvangen, maar had die afgepoeierd. De groep heeft de provinciaal uitgenodigd voor een bijeenkomst medio november en heeft gemeld een afspraak te hebben met de commissie. De provinciaal zou een reactie geven, maar die is tot op heden niet ontvangen. Het gaat er om dat de Congregatie zijn verantwoordelijkheid niet neemt. Het staat los van de commissie, maar die moet wel weten hoe de Congregatie met de feiten omgaat. De belangengroep maakt zich zorgen over de toekomst en heeft daarom aanbevelingen opgenomen in het rapport. De groep is bezorgd dat er niets met het rapport wordt gedaan. Het is bekend dat er maar één rapport wordt opgesteld dat aan iedereen wordt aangeboden, maar dan. Gezien de houding van de Salesianen zal er geen verantwoordelijkheid genomen worden. De groep praat niet over de aangerichte schade, maar over de manier waarop de Congregatie omgaat met die schade. Er is totaal geen interesse, er wordt niet eens om aantallen gevraagd, niet gevraagd of daders overleden zijn of nog in functie. Voor belangengroepen duurt de periode tot november 2011 veel te lang, het is belangrijk dat de Ordes de tijd krijgen intern orde op zaken kunnen stellen, al is het maar door informatie te verzamelen. En dat lukt niet, de groep is zeer ontevreden over de houding van deze Congregatie richting slachtoffers.

Wanneer je dan tijdens bijeenkomsten ziet hoeveel emoties er na 40 – 50 jaar loskomen, dan is dat indrukwekkend. Don Bosco heeft een Congregatie opgericht die er is voor de jeugd, niet om de pastoor uit te hangen, maar zuiver en alleen gericht op opvoeden en begeleiden van jeugdigen en met name zwakkere jeugdigen die thuis niet aan hun trekken komen. Als je dan nu terugkijkt naar de mensen die in de jaren zestig opvoeders waren, dan is de Congregatie volledig tekort geschoten. Ze waren niet opgeleid, en dat blijkt nu pas, voor de functie die zij toen uitoefenden. Ze waren opgeleid om met een boordje om vooraan te staan, maar niet voor de functie die de buitenwacht van hen verwachtte. Intens triest.

De heer Deetman concludeert dat de provinciaal de belangengroep nog niet heeft ontvangen. De commissie luistert, maar kan nog niet aangeven of zij alle feiten zal gebruiken. Wel wordt in november een advies over Hulp & Recht uitgebracht. De commissie is gevraagd die organisatie door te lichten. Het belangrijkste zal zijn dat Hulp & Recht vertrouwen terug wint. De medewerkers die daar werken zijn integere, hardwerkende mensen, maar de organisatie moet in een professioneler, onafhankelijk kader worden gezet. In het advies wordt ook iets gezegd over schadeprocedures. Ook dat moet worden aangepakt. De commissie is op zoek naar feiten. Tot 1 december kunnen meldingen gedaan worden. De heer Deetman verzoekt of commissieleden de dossiers van Don Rua mogen inzien. De commissie is geïnteresseerd in feiten en maakt gewoon lijstjes. De opdrachtgever heeft gevraagd in kaart te brengen wat er vanaf 1945 is gebeurd. De commissie wil weten waar wat gebeurde om archiefonderzoek te kunnen doen. Het trefwoord seksueel misbruik bestaat niet, daarbij is het twijfelachtig of de archieven veel informatie bevatten en daarom zal veel informatie elders moeten worden verkregen. Meldingen zijn van grote betekenis en daarom de vraag of commissieleden de dossiers in mogen zien. Dan kan ook gezien worden of de commissie al bepaalde meldingen heeft ontvangen. Daarna worden de feiten geanalyseerd en zullen via een soort steekproef casestudies verricht worden. Dit houdt in persoonlijke gesprekken met mensen en archiefonderzoek. De commissie zal ook aanlopen tegen de vraag ‘hoe kan het’, de doofpot, hoe wordt in de praktijk omgegaan met regels. Op het generieke beeld dat op dat moment is ontstaan, worden via een survey de conclusies gecontroleerd, zodat de betrouwbaarheid van de onderbouwde taxatie duidelijk wordt. Daarna kunnen weinig nieuwe feiten meer aan het licht worden gebracht. Als er niets in de archieven zit, blijft de commissie afhankelijk van meldingen. De Kerk zal de feiten onder ogen moeten zien. Natuurlijk wil de commissie zicht krijgen op de daders en ook via dat traject kunnen feiten zichtbaar worden. Volgens de heer

Schaars doet de commissie meer dan statistieken aanleggen. In Eindhoven is opgevallen dat sommige slachtoffers het voordeel hebben elkaar te kennen en de eerste emoties al verwerkt te hebben. Het was in Eindhoven schokkend te ervaren dat mensen, die ouder zijn dan hijzelf, voor het eerst hun verhaal deden over wat in een dorp gebeurde. Zij hebben geen houvast aan medeslachtoffers. De groep maakt zich zorgen omdat die mensen weinig behoefte hebben aan tabellen en uitgekristalliseerde analyses. De commissie heeft toch ook een taak naar mensen bij wie zoveel emoties zijn losgeroepen. De commissie heeft bij aantreden gezegd dat zij wetenschappelijk onderzoek zou verrichten en voor de slachtoffers zou zorgen. Volgens de heer Geraets heeft de commissie gezegd dat zij ervoor zou zorgen dat de slachtoffers op korte termijn geholpen worden. In de afgelopen vijf maanden is er weinig gebeurd. Hulp & Recht functioneert niet goed en dit geldt ook een beetje voor de commissie. Mensen die mails of dossiers hebben gestuurd, hebben geen reactie ontvangen. De groep vraagt zich ook af waarom er tijdens de slachtofferbijeenkomsten geen psychologen aanwezig waren. Het is logisch dat de commissie een andere insteek heeft, maar de commissie maakt dingen wakker en nu houden de mensen het gevoel dat het toch geen zin heeft om te praten, er wordt naar hun verhaal geluisterd, maar het helpt hen niet. Mensen hebben ook geen zin meer om met de media te praten.

De heer Deetman antwoordt dat de eerste mails al kwamen toen hij de onderzoeksvragen formuleerde. Die mensen hebben een ontvangstbevestiging gekregen. Op advies van spreker hebben Hulp & Recht en de bisschoppen een brief gepubliceerd, dat slachtoffers zich konden melden bij Hulp & Recht. Het was een noodmaatregel. Daarna heeft de commissie besloten om zo snel mogelijk advies uit te brengen over hulp en begeleiding. In de buitenwereld bestaat hier verschil van mening over. Sommige groepen slachtoffers willen alleen maar praten over een schadevergoeding, anderen willen alleen maar dat de feiten bekend worden, dat duidelijk wordt dat zij niet alleen staan. Hulp en begeleiding moet goed geregeld worden en de commissie zal adviseren hoe dit gedaan kan worden. De commissie zelf verleent geen hulp en begeleiding. Het probleem was dat er eerst gesproken moest worden met medewerkers van Hulp & Recht en dat is ook gebeurd. Tijdens de bijeenkomsten was wel begeleiding aanwezig, bijvoorbeeld mevrouw Draijer. Volgens de heer Geraets heeft Hulp & Recht afgedaan. De heer Deetman antwoordt dat de commissie probeert aan te geven wat de Kerk moet doen om tot hulpverlening te komen. Daarbij kijkt zij naar het slachtoffer en zal straks de opdrachtgever adviseren hoe de hulpverlening voor verleden en toekomst verleend kan worden. De commissie zal aanbevelingen doen. De hulpverlening hoeft niet per definitie via de organisatie Hulp & Recht te verlopen. Er zijn meer mogelijkheden.

De heer Geraets vindt het slecht dat emoties wakker gemaakt worden en het slachtoffer daarmee blijft zitten. De emoties blijven naar boven komen. Waarom zitten er geen slachtoffers in de klankbordgroep; zij kunnen dingen vertellen. Wetenschappelijk onderzoek is begrijpelijk, maar gaat voorbij aan een onmisbare component. Ook tijdens de slachtofferbijeenkomsten worden zij niet geholpen. De heer Deetman antwoordt dat de commissie probeert te achterhalen wat er aan de hand is en dat kost nu eenmaal tijd. Wanneer het advies niet goed is, of wanneer het advies niet wordt overgenomen, hebben slachtoffers daar ook niets aan. De opdrachtgever is ook verteld dat bij hulpvragen hulp moet worden geboden, dat hoeft niet te wachten op de commissie. Wanneer nu wordt verteld dat de hulp moet wachten op de commissie, dan is dat complete nonsens. Volgens de heer Verhallen hadden de Salesianen daar al mee kunnen beginnen, steeds weer is de provinciaal verteld dat hij verantwoordelijk is en dat de slachtoffers niet praten over geld. Hij vermoedt dat de Salesianen niet kunnen omgaan met een situatie die zij nog nooit hebben meegemaakt. Ook Van Luyn heeft gezegd 'wij wisten van niets'. Mgr van Luyn is in maart, via zijn woordvoerder, geconfronteerd met feiten waar hij in het verleden ook mee te maken moet

hebben gehad. Zijn reactie was dat hij nergens van wist. Er zijn hem daarna details verteld die hij in zijn functie als provinciaal geweten moet hebben, pas toen gaf hij daarin toe en begon het te komen. Een van de andere geestelijken is benaderd door Netwerk en heeft in de uitzending verteld wat de opdracht van de provinciaal was geweest, uittreden. Die persoon is al ca. 30 jaar getrouwd. Hij zei dat hij met Mgr van Luyn had gesproken en dat die had gezegd “je moet je terughoudend opstellen en vooral niet reageren”. Dat heeft betrokkene wel gedaan en hij heeft gezegd dat de Paus en de Kerk excuses moeten aanbieden. De provinciaal heeft gezegd terughoudend zijn, stil blijven en we wachten wel af wat er gaat gebeuren. Weer die houding richting slachtoffers die niet meer past in deze tijd.

Voor de heer Schaars heeft de Kerk dat streng geregeld “als je niet doet zoals wij willen dat het gaat, excommuniceer je je zelf.” Het gaat om zware misdaden en het is niet te verklaren dat een bisschop, een persoonlijke vriend van de heer Schaars zijn ouders, wekenlang zegt dat hij er niets van wist. De commissie kan zich niet voorstellen wat het voor zijn vader betekent dat een bisschop in het openbaar staat te liegen. En dat daarmee duidelijk werd dat zijn zoon die altijd gezien is als een soort mislukte priester, die een beetje aan de kant werd geschoven, niet het probleem was, maar de Salesianen. Dat heeft niets meer te maken met het individu bisschop Van Luyn, maar wel met het systeem waar hij in zit en waarin hij de richtlijnen (niet van de Nederlandse Staat, niet van de commissie Deetman) van de Commissie voor de Geloofsleer uit het Vaticaan volgt. Daar is spreker achterdochtig over. Vandaar de eerdere vraag hoe een onderzoeker zo kan werken wanneer je zelf overtuigd katholiek bent. Dan moet dat op een gegeven moment voor voren komen. Het heeft ook te maken met de conclusies, de aanbevelingen van de commissie straks. Er zullen dingen in staan die de Kerk liever niet had gehoord. Waar zij, op zijn minst, heel veel moeite mee zal hebben: Wij weten nu alles, nu kan de smet van de Kerk weggewerkt worden en we klappen het boek weer dicht. Slachtoffers zijn toch bang voor een doofpotreactie. Kan de commissie zich voorstellen dat zij over bijvoorbeeld twee jaar terug komt en als een soort visitatiecommissie wil weten wat er met de aanbevelingen is gebeurd? Of heeft de commissie integer onderzoek verricht, prima analyses opgesteld en het rapport ligt er te liggen. Binnen de groep liggen de opleidingen heel verschillend en niet iedereen is in staat om wetenschappelijk onderzoek te doen. Het staat buiten kijf dat de commissie wetenschappelijk onderzoek moet plegen, maar spreker ziet de reacties van mensen. Zij haken af, zij kunnen hun verhaal vertellen, voelen zich aapje 36, staan in de statistieken en worden bedankt voor de medewerking. Er ontstaat weerstand en dat is een probleem. Daarom de vraag of de commissie zich wel realiseert wat zij allemaal losroept, zeker bij de mensen die eindelijk hun mond open doen en wachten op hulp. De groep Don Rua omvat nu 23 mensen, maar zou veel groter kunnen zijn. De heer Schaars heeft rondgebeld, maar is er mee gestopt, het is te emotioneel. Oud-leerlingen antwoorden dat hun vrouw er niets van mag weten, dat zij hun kinderen willen ontzien, dat zij het niet zo erg vonden, dat zij er over heen zijn. De heer Geraets wijst op de groep eerstejaars, waarvan één heeft verklaard dat hij is ontgroend en letterlijk tegen een bok aan is gezet en door zes jongens seksueel is genomen. Die jongens gaan verder in de opleiding, daar hoor je niets over. Dat zijn niet de paters die genoemd zijn, dat waren jongens onder elkaar. Er zijn meer mensen die zich niet gemeld hebben. De broer van een bekende is twee jaar lang aangerand door die en die. Toch durft die broer geen contact op te nemen, hij wil er niet over praten, dan zouden iedere keer weer die emoties opkomen. Wanneer je je verhaal vertelt of opschrijft kun je het kwijt. De dochters van de heer Verhallen waren verbaasd, zij hadden alleen maar gehoord wat een geweldige tijd het was geweest. Het was ook wel een geweldige tijd, maar gemengd. Nu worden de mooie herinneringen aan die tijd weggevaagd door deze affaire.

Op de vraag hoe de commissie dit kan tackelen, antwoordt de heer Verhallen dat de commissie tijdens de presentatie in Nieuwspoort een aantal uitgangspunten heeft benoemd. Onder andere dat de commissie de feiten wil zien in de context van de tijd waarin het gebeurde; hoe het mogelijk was dat er niets bekend werd. Maar voor slachtoffers is ook de toekomst van belang. De heer Deetman kan nu geen antwoorden geven, maar de bisschoppen hebben gevraagd om aanbevelingen te doen. De heer Deetman weet niet wat er met de aanbevelingen gedaan gaat worden, zeker niet door een instituut dat 2000 jaar bestaat en vol tradities zit. De commissie verwacht niet dat de Nederlandse Kerkprovincie onmiddellijk de aanbevelingen overneemt. Maar de bisschoppen hebben gevraagd om aanbevelingen. Als realist is de heer Deetman terug gevallen op een procedure bij de Rijksoverheid: binnen zes maanden een openbare reactie van de opdrachtgever aan de commissie. De opdrachtgever moet openbaar aangeven wat er met de aanbevelingen gebeurt. Tot slot is afgesproken dat de opdrachtgever na vijf jaar de individuele commissieleden meldt hoe de aanbevelingen zijn uitgewerkt. De commissie zelf bestaat dan natuurlijk niet meer. Dus na ommekomst van de rapportage zijn er twee rapportagemomenten: na een half jaar en na vijf jaar. En hierbij gaat het niet om de commissie maar om openbaarheid. De commissie beoogt hiermee transparantie te bereiken, zodat mensen kunnen reageren. Iedereen kan iets vinden van aanbevelingen, dat hoeft zich tot een bepaalde groep te beperken. Zo wordt een aanbeveling losgekoppeld van een groep en gaat iedereen er iets van vinden. Openbare publiciteit is een machtig middel en de ervaring leert dat het werkt. De opdrachtgever heeft ook gevraagd om advies hoe de Kerk moet reageren op de aanbevelingen. Ook dit wordt openbaar afgehandeld.

De vraag waarom er geen slachtoffers in de klankbordgroep zitten is eigenlijk al in Eindhoven beantwoord. De commissie vindt dat de klankbordgroep op afstand moet staan. Het rapport moet geaccepteerd worden. De klankbordgroep wordt gevraagd om kritisch op het conceptrapport te reageren. Het is ook belangrijk op de onafhankelijkheid te letten. Het moet een goed rapport worden, zowel in de richting van de opdrachtgever als van de slachtoffers. De commissie zoekt ook een zekere legitimatie en dat vergt afstand. De commissie is van mening dat met slachtoffers emoties in de klankbordgroep worden gebracht en dat zou niet goed zijn. Er zitten nu deskundigen in de klankbordgroep. De heer Verhallen vindt het niet vreemd dat een vertegenwoordiger van een slachtoffergroep van een bepaalde Orde, toch in de klankbordgroep zou zitten. De heer Deetman antwoordt dat hij tien jaar lang voorzitter is geweest van het Nationaal Platform Personenschade en daar heeft hij geleerd voorzichtig te zijn met emoties van direct betrokkenen. Hij begrijpt de vraag echter heel goed. De heer Koedijk heeft in Bosnië gewerkt en voor hem is dan de vraag wie van de slachtoffers dan in de klankbordgroep zitting neemt. Ook slachtoffergroepen hebben eigen belangen en het risico bestaat dat ook andere groepen vertegenwoordigd willen worden. Het kan ook leiden tot discussies achteraf: zij zaten in de klankbordgroep daarom krijgen zij in het rapport meer aandacht dan wij. De heer Verhallen ziet zowel de voor- als de nadelen, maar vindt het jammer dat de geluiden van de belangengroepen toch gemist zullen worden. Volgens de heer Koedijk wordt het onderzoek voor een groot deel gebaseerd op meldingen. Volgens de heer Verhallen heeft een klankbordgroep tot doel het geven van reacties van een andere partij. Hij heeft het concept van Joep Dohmen gelezen en heeft toen ervaring dat je blind wordt voor je eigen verhaal.

De heer Deetman verwacht van de klankbordgroep dat zij kritisch reageert op een concept. Voor de heer Schaars wordt dit op de universiteit een leesgroep genoemd, kritisch meekijken. De heer Deetman antwoordt dat dit ook wordt beoogd. Voor hem vindt een echte terugkoppeling plaats in dit soort gesprekken als vandaag. De commissie is ook zeker bereid om na publicatie van het advies over Hulp & Recht nogmaals het gesprek aan te gaan. De

groep wordt ook verzocht om te reageren op de nieuwsbrieven die de commissie publiceert. Er moet nu ook nagedacht worden wat gedaan kan worden nu de belangengroep zeer zorgvuldig heeft gehandeld en de Congregatie der Salesianen niet reageert. Het werk van de commissie mag er niet toe leiden dat het contact met en hulp aan slachtoffers wordt vermeden. De commissie zou geholpen kunnen worden met informatie vanuit de Ordes. Spreker zal dit binnen de commissie bespreken. Voor de heer Verhallen is het onbegrijpelijk dat een Congregatie, die zo'n notitie ontvangt en leest, geen gesprek aan wil gaan.

De heer Van der Laak kan de provinciaal bang zijn dat mensen zeggen in therapie te zijn en een tegemoetkoming in de kosten eisen. Die bedragen kunnen snel oplopen. Volgens de heer Verhallen zal de Congregatie middelen gereserveerd hebben, zij hebben dit aan zien komen. En het gaat de belangengroep niet om de geleden schade. De heer Koedijk antwoordt dat er slachtoffer(groepen) zijn die de harde lijn kiezen en al letselschadeadvocaten hebben ingeschakeld. De heer Verhallen sluit niet uit dat de groep in november, als de Orde niet reageert, een andere weg inslaat. Hij memoreert het verzoek om een artikel te mogen plaatsen in het oud-leerlingenblad, waarop hij de reactie ontving, dat het hier geen opinieblad betrof, dus het artikel zou niet geplaatst worden. Tijdens de reünie is gesteld dat hier sprake was van een stijlloze reactie en nu mag het artikel geplaatst worden in de decemberuitgave. De houding is gewoon niet gepast. Binnen de groep leeft niet het vertrouwen dat na publicatie van de aanbevelingen er iets binnen de Congregatie zal veranderen. De slachtoffergroep kan niet nog een jaar wachten.

De heer Deetman antwoordt dat de commissie een sociologisch-historisch onderzoek uitvoert, waarvoor geen juridische bewijzen gezocht moeten worden. In een historisch onderzoek worden aantallen genoemd en wordt geoordeeld dat iets 'aannemelijk is'. Dat is iets geheel anders dan per slachtoffer vaststellen wat er precies is gebeurd en welke schade is ontstaan. Dit laatst doet de commissie niet, de commissie wil het complete beeld boven tafel halen. In het advies zal ook over schadevergoedingen gesproken worden. De bisschoppen moeten een heldere lijn uitzetten hoe zij met schade denken om te gaan. Ook voor de toekomst, mocht zich weer een geval van seksueel misbruik voordoen. Er moet niet geprobeerd worden de schade te beperken, zaken moeten op een eerlijke manier behandeld worden. Aan de andere kant moet ook de hulpverlening ingericht worden. Hoe langer met hulpverlening wordt gewacht, hoe groter de problemen worden. Dit zal echt in het advies worden meegenomen. Tijdens de kennismaking tussen de commissie en mgr. Van Luyn heeft de laatste gezegd dat vergoedingen aandacht moeten krijgen. Maar eerst moeten de feiten boven tafel. Wanneer iemand vindt dat hij schade heeft geleden en recht heeft op een vergoeding, dan moet hiervoor een separate procedure gevolgd worden. Bij verjaarde gevallen kan weliswaar een beroep gedaan worden op verjaring, maar spreker houdt er rekening mee dat de Kerk dit niet snel zal doen. Wanneer er geen beroep op verjaring wordt gedaan, zal een beroep bij de civiele rechter niet worden afgewezen. Wanneer het grote groepen slachtoffers betreft zal er iets van bewijs moeten zijn wil een vergoeding toegekend kunnen worden. Wanneer de opdrachtgever het aandurft om normaal over deze zaken te praten, zal dat zeker de geloofwaardigheid vergroten.

De heer Schaars informeert hoe de commissie aankijkt tegen de communicatie. De heer Deetman antwoordt dat het advies naar de bisschoppen wordt gezonden en gelijktijdig hijzelf naar Nieuwspoort gaat, ook zal het advies direct op de website geplaatst worden. De heer Geraets komt terug op de daders en vraagt of op korte termijn diepte-interviews gehouden zouden kunnen worden. De meeste daders zijn nu tegen de negentig jaar. De heer Koedijk antwoordt dat de commissie zich hier nu op beraadt. Het is belangrijk om nu met daders te

praten, zij kunnen ook een sfeerbeeld scheppen. Maar ook hierbij geldt dat de commissie zwaar steunt op gegevens van slachtoffergroepen en individuele melders. De heer Deetman geeft aan dat de commissie een daderlijst opstelt en begin volgend jaar worden daders opgeroepen zich te melden. Die oproep gebeurt wel in overleg met de bisschoppen. De commissie beschikt over namen, maar daders weten niet of hun naam daar tussen zit. De meeste melders geven geen naam van daders. Wanneer een dader bekend is, moet gekeken worden of het een incident was, of dat sprake is van een veelpleger. Dan moet gekeken worden hoeveel slachtoffers iemand heeft gemaakt en zo ontstaat een beeld van de omgeving. De heer Schaars stelt dat de groep namen heeft van daders en weet welke dader open staat voor een gesprek. De heer Deetman verzoekt om die namen te geven. De heer Schaars zou graag van de commissie richtlijnen krijgen hoe hier mee om te gaan. Hij is geïnterviewd door de lokale omroep en het is bekend dat Eindhoven agressief reageert op pedofielen. De heer Deetman weet nog niet hoe dit aspect in de aanbevelingen wordt verwerkt. Er speelt ook nog de vraag van de privacy. De namen van de daders kunnen niet bekend gemaakt worden en de namen van slachtoffers mogen niet bij de bisschoppen bekend worden. De heer Geraets komt terug op het snel contact leggen met daders. Een van de daders voelt zich ook in de steek gelaten door de Salesianen, net als de slachtoffers, en wil graag praten.

De heer Deetman vraagt zich af hoeveel daders zich vrijwillig zullen melden. Misschien omdat men beseft hoeveel schade zij aangericht hebben, of last hebben van het geweten. Mogelijk heeft ook een dader hulp nodig. De groep verzoekt de commissie aan te geven hoe zij met daders om moeten gaan; zij kennen er een aantal. De heer Deetman stelt voor om dit op een later tijdstip te bespreken. De dader die wil spreken, is ook op televisie geweest en dat kwam heel moedig over. De heer Verhallen vertelt dat hij twee jaar lang is misbruikt door die zelfde pater en dat deze na elke daad zijn excuses aanbod. Hoe oprecht zijn excuses dan. De heer Van der Laak vertelt dat zijn traumatherapeut zegt dat de dader vaak een *rat* is en het slachtoffer een *charming character*. Beide partijen moeten oppassen dat zij niet van positie veranderen, hetgeen vaak wel schijnt te gebeuren. Verplaatsing in de persoon van de dader kan tot merkwaardige psychologische situaties leiden. De heer Verhallen is naar het graf van zijn dader geweest en hij stond verbaasd welke emoties daar boven kwamen; heel heftig.

De heer Deetman verzoekt nogmaals om inzage in de dossiers. De heer Schaars geeft aan dat het individuele verhalen zijn met de overall notitie Balincampo. Afgesproken wordt dat de belangengroep relevante informatie zal doorgeven aan de commissie (Die verhalen alsook de notitie zijn al in het bezit van de commissie). De heer Deetman stelt voor op een later tijdstip een tweede gesprek te plannen, waarbij de belangengroep gezien zal worden als de klankbordgroep Salesianen. Ook zal hij nadenken hoe de Salesianen aangemoedigd kunnen worden tot assertiviteit. Zowel de commissie als de belangengroep zien het belang van informatie-uitwisseling, samenwerking leidt tot een beter product.

De heer Deetman dankt de vertegenwoordigers van Don Rua voor hun komst en openhartigheid en sluit het gesprek af.